

การเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามมาตรฐานคุณภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาบ้านโคกเมือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

Increase of Development Efficiency of Agro-tourism Based on Quality Standard of Agro-tourism Sources: A Case Study of Ban Khokmuang in Prakhonchai District, Buriram Province

กัลยานี เดชประทุม¹

บทคัดย่อ

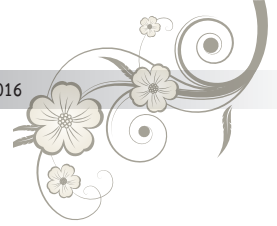
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัญหาการพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) ประเมินประสิทธิภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วยกลุ่มผู้บริหารในแหล่งท่องเที่ยวหรือผู้นำชุมชนหรือผู้นำที่จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตพื้นที่บ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ และกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว จำนวน 452 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญพบ (Accidental Selection) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการแจกแจงค่าความถี่ และค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า

1. ความเร่งด่วนของปัญหาที่จะต้องแก้ไขในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่จัดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เกษตร และด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2. ความเร่งด่วนของปัญหาที่จะต้องแก้ไขในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่จัดอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3. เรื่องความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่จัดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและ ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

¹ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์



4. ส่วนความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่จัดอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

5. สำหรับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านเพศมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. และเมื่อผู้วิจัยเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับความเร่งด่วนของปัญหาต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านโคกเมือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

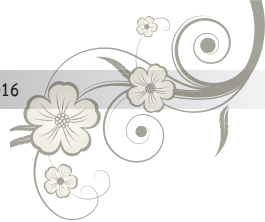


Abstract

The purposes of this research were 1) to study general conditions and problems in developing agro-tourism sites, 2) to evaluate the potential of agro-tourism sites, 3) to propose the guidelines for developing agro-tourism based on quality standard of agro-tourism sources. The population of this study was 452 participants including of a group of on-site-administrators, community leaders, or the leaders who organize activities about agro-tourism in Ban Khok Muang Village, Jorakhemak Sub-district, Prakhonchai District, Buriram Province, and Thai tourists, with accidental selection sampling. The instruments used for data collection were questionnaires and interview. The data obtained were analyzed by using descriptive statistics: frequency, percentage. The results of this study revealed that:

1. Problems of developing ego-tourism sources in the aspect of management efficiency, service capacity efficiency, and attraction efficiency were overall found at the highest level of urgency.
2. Problems of developing ego-tourism sources in the aspect of capacity efficiency was also overall found at the highest level of urgency.
3. The sample's satisfaction with the aspect of management efficiency and service capacity efficiency were overall found at a high level.
4. The sample's satisfaction with the aspect of service capacity efficiency and attraction efficiency were overall found at the highest level.
5. There were significant differences of the opinions between male and female on the factors affecting the level of satisfaction towards the agro-tourism development at the .05 level.
6. There was no difference as a whole, in the aspect of the attractive efficiency of agro-tourism, in comparing the samples' opinions on the factors affecting the urgency level of problems in developing agro-tourism at Ban Khok Muang Village, Jorakhemak Sub-district, Prakhonchai District, Buriram Province.

Keywords : Agro-tourism



บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก รัฐบาลของประเทศดังกล่าวจึงให้ความสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อช่วงชิง ส่วนแบ่งตลาดท่องเที่ยวโลก โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียและอาเซียนต่างกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อดึงนักท่องเที่ยวทั่วโลกเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศตนเพิ่มมากขึ้น การกิจด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นภารกิจที่ ถูกผสมผสานกลมกลืนไปกับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2558:1)

ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศเกษตรกรรมพร้อมทั้งมีความหลากหลายในการประกอบอาชีพทางการเกษตร มีภูมิปัญญาทางการเกษตร มีชื่อเสียงทางด้านไม้ผล ข้าว การประมง และกิจกรรมปศุสัตว์ที่ก้าวหน้ามาแต่โบราณ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมกับการเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติโดยมีกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีต่างๆ ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติและ การรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่ได้โดยไม่มีการทำลาย ดังนั้นทุกคนควรคำนึงถึงความสำคัญที่จะช่วยรักษาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนไม่ให้เสื่อมโทรม (สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว. 2553:1)

บ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นชุมชนขนาดใหญ่ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา และทำการเกษตรผสมผสาน ชุมชนยังจัดให้มีกิจกรรมและการบริการด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ (สมมาตร ผลเกิดและคณะ. 2547:51) แต่การท่องเที่ยวของชุมชนยังมีปัญหาสะสมมาอย่างยาวนาน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความไม่พร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ทักษะและองค์ความรู้ของบุคลากรท่องเที่ยว ขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงปัญหาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำให้เข้าใจถึงกระบวนการการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรประกอบไปด้วยปัจจัยหรือองค์ประกอบอะไรบ้าง และมีแนวทางอย่างไรที่ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านโคกเมืองประสบผลสำเร็จ มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมอย่างต่อเนื่อง และไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นวิถีทางที่ทำให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านโคกเมืองเกิดความยั่งยืนสืบไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นเป็นแรงจูงใจให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะทำการศึกษาในประเด็น 1) ทำการศึกษามุ่งเน้นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านโคกเมือง การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนมีประสิทธิภาพหรือไม่ โดยวัดจากระดับความพึงพอใจของ

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อยกระดับมาตรฐานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน
2) เพื่อกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เป็นไปตามมาตรฐาน
คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการ
ท่องเที่ยวและกีฬาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านโคกเมือง อำเภอประโคนชัย
จังหวัดบุรีรัมย์

2 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านโคกเมืองตำบลจระเข้มาก อำเภอ
ประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านโคกเมือง ตำบลจระเข้มาก
อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

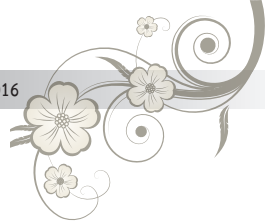
วิธีดำเนินการวิจัย

1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วยกลุ่มผู้บริหารในแหล่งท่องเที่ยวหรือผู้นำชุมชน
หรือผู้นำที่จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตพื้นที่บ้านโคกเมือง ตำบลจระเข้มาก
อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ และหน่วยงานทั้งภาครัฐ หรือเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริม
และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกล่าวคือ คณะกรรมการหมู่บ้านโคกเมือง หมู่ 6, 9, 15 และ 18
หมู่บ้านละ 3 คน รวม 12 คน คณะกรรมการกลุ่มต่างๆ ภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มโฮมสเตย์บ้านโคก
เมือง กลุ่มฐานการเรียนรู้ กลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ภูเขาไฟ และกลุ่มทอผ้าและทอเสื่ออก รวมทั้งหมด
จำนวน 20 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและมาเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ ณ
บ้านโคกเมือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 452 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ
พบ (Accidental Selection) เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายของนักท่องเที่ยวไม่แน่นอน ไม่มีกลุ่มเป้าหมาย
ที่ชัดเจน ผู้ศึกษาจึงใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามจุดพื้นที่การท่องเที่ยว เพื่อให้ง่ายต่อการได้ข้อมูล
จากผู้ตอบแบบสอบถามที่หลากหลาย

2 กลุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักของหน่วยงานนั้นๆ ได้แก่
ผู้บริหาร ผู้ประกอบการ เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว หรือผู้ปฏิบัติการ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 คน
โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลการท่องเที่ยวได้ชัดเจน



พร้อมมีส่วนในการบริหารจัดการพื้นที่การท่องเที่ยว

การสุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านโคกเมือง อำเภอประโคนชัยจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 452 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญพบ (Accidental Selection) เพื่อให้ง่ายต่อการได้ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามที่หลากหลาย

3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้กำหนดขึ้นจากกรอบมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ณ บ้านโคกเมือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้ทราบถึงความเร่งด่วนของปัญหาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในประเด็นศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตอนที่ 2 ใช้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้กำหนดขึ้นจากกรอบมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ณ บ้านโคกเมือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ในประเด็นศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตอนที่ 3 ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ผู้ศึกษากำหนดขึ้นจากกรอบมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยจะศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลหลักของหน่วยงานนั้นๆ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ประกอบการ เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว หรือผู้ปฏิบัติการ และเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปและความเร่งด่วนของปัญหาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในประเด็นศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในฐานะผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

3.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ วิทยุหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัย

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารเพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบทดสอบ จะได้มีความชัดเจนตามความมุ่งหมายการวิจัยยิ่งขึ้น

3) นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม

4) นำแบบสอบถามที่ร่างได้ ทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ (อ.ที่ปรึกษา) พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไข ปรับปรุงเพื่อให้อ่านแล้วมีความเข้าใจง่ายและชัดเจนตามความมุ่งหมายของการวิจัย

5) นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามคำแนะนำแล้วมาดำเนินการทดสอบกับกลุ่มเป้าหมาย (Pretest)

6) นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

7) ปรับปรุงรูปแบบสอบถามอีกครั้ง แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมเพื่อแก้ไขปรับปรุงจนได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ

8) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวบ้านโคกเมือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักอันได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ประกอบการ เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว หรือผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง

2) ข้อมูลทุติยภูมิ โดยการค้นคว้าข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ เอกสาร ฐานข้อมูล และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

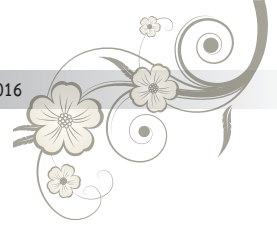
ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการค้นคว้า การสอบถามด้วยแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการแจกแจงค่าความถี่ และค่าร้อยละ เป็นการวัดแบบแบ่งชั้น แบ่งเป็น 5 อันดับ (พิสนุ พองศรี. 2553 : 184-185) เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วจะใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมาพิจารณาเป็นระดับความเร่งด่วนและระดับความพึงพอใจ

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผลการศึกษาพบว่า

1. ความเร่งด่วนของปัญหาในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างโดยรวมให้ข้อมูลความเร่งด่วนของปัญหา



การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับเร่งด่วนมาก ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาเร่งด่วนที่สุด รองลงมาคือการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว การเตรียมความพร้อมด้านการรักษาความปลอดภัย การรักษาพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย และการยอมรับและความร่วมมือกับชุมชน และการส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรเป็นปัญหาที่มีความเร่งด่วนน้อยที่สุด ภาพรวมความเร่งด่วนของปัญหาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในระดับเร่งด่วนมาก โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน เป็นปัญหาเร่งด่วนที่สุด รองลงมาคือความพร้อมด้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว และการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวได้มีการกำหนดช่วงฤดูกาลหรือระยะเวลาเปิด-ปิดของแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวได้ตลอดปี เป็นปัญหาที่มีความเร่งด่วนน้อยที่สุด ส่วนความเร่งด่วนของปัญหาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวม อยู่ในระดับเร่งด่วนมากที่สุด โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับบริการผู้สูงอายุและคนพิการ เป็นปัญหาเร่งด่วนที่สุด รองลงมาคือการจัดบริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว และการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยวมีการบรรยายแนะนำสถานที่และกิจกรรมการท่องเที่ยวแจ้งให้ทราบถึงกติกาและการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวขณะเยี่ยมชมหรือพักอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เป็นปัญหาที่มีความเร่งด่วนน้อยที่สุด

นอกจากนั้นแล้วความเร่งด่วนของปัญหาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวม อยู่ในระดับเร่งด่วนมาก โดยนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า ความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ความรู้เฉพาะที่เป็นต้นแบบของการทำเกษตรกรรมของชุมชน เป็น ปัญหาเร่งด่วนที่สุด รองลงมาคือความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเพื่อจำหน่ายสำหรับนักท่องเที่ยว และการได้รับรางวัลใบรับรองหรือใบประกาศเกียรติคุณจากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหรือสิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นปัญหาที่มีความเร่งด่วนน้อยที่สุด

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวโดยรวมมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับสูงในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร และมีความพึงพอใจในระดับต่ำในการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว การเตรียมความพร้อมด้านการรักษาความปลอดภัยการรักษาพยาบาล

เบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย

โดยรวมนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับสูงในด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว มีบุคลากรพร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวตลอดเวลา รองลงมาคือการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว มีการกำหนดช่วงฤดูกาลหรือระยะเวลาเปิด-ปิดของแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวได้ตลอดปี และมีความพึงพอใจในระดับต่ำในด้านความพร้อมด้านที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว

ส่วนความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับสูงในด้านความหลากหลายของกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้การพักผ่อนและให้ความบันเทิงที่หลากหลาย รองลงมาคือด้านร้านอาหารของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึกสำหรับให้บริการนักท่องเที่ยวจำหน่ายซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์ใช้ในแหล่งท่องเที่ยวหรือนำกลับบ้าน และมีความพึงพอใจในระดับต่ำด้านการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ

นอกจากนั้นแล้วนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับสูงในด้านการเรียนรู้วิถีชีวิตหรือร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกร รองลงมาคือด้านความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว และมีความพึงพอใจในระดับต่ำด้านความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ความรู้เฉพาะที่เป็นต้นแบบของการทำเกษตรกรรม

3. การเปรียบเทียบปัจจัยด้านเพศของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อระดับความพึงพอใจและระดับความเร่งด่วนของปัญหาต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

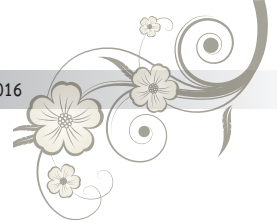
ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่ระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเพศชายและเพศหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่ระดับความเร่งด่วนของปัญหาต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านโคกเมือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. สรุปผลและอภิปรายผล

6.1 ความเร่งด่วนของปัญหาในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวจะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างโดยรวมให้ข้อมูลความเร่งด่วนของปัญหาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพ



รวมอยู่ในระดับเร่งด่วนมาก โดยเฉพาะเรื่องการจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ขยะสิ่งปฏิกูล น้ำเสียและมลพิษในอากาศที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นปัญหาเร่งด่วนที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากอุปกรณ์ในการจัดเก็บไม่เพียงพอและหน่วยงานขาดผู้รับผิดชอบหลัก เป็นเพียงการขอความร่วมมือจากนักท่องเที่ยว หากมีอุปกรณ์และกระบวนการจัดเก็บที่ถูกต้องก็จะทำให้ปัญหาลดลง เพราะปัญหาเหล่านี้เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม หากละเลยหรือมองข้ามอาจจะกลายเป็นปัญหาต่อชุมชนในระยะยาว ดังที่ยศวิรี ยุทธะนันท์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเที่ยวเชิงเกษตรลือบลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยกล่าวถึงปัญหาของนักท่องเที่ยวพบว่ามีความเกี่ยวกับ ความสะอาด ชุมชนควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวหรือชุมชนของตนเองด้วย รองลงมาคือปัญหาด้านการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว การเตรียมความพร้อมด้านการรักษาความปลอดภัย การรักษาพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย ก็เป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับการท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลการศึกษาของจอมขวัญ เวียงเงิน (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ผลการวิจัยพบว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวพบมากที่สุด คือความต้องการเรื่องความปลอดภัยในระดับมากที่สุด

ภาพรวมความเร่งด่วนของปัญหาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในระดับเร่งด่วนมาก โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานได้แก่ โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต เป็นปัญหาเร่งด่วนที่สุด รองลงมาคือความพร้อมด้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานมีความจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว เพราะสิ่งเหล่านี้จัดเป็นสินค้าและบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานทุกด้าน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา การติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง ที่พัก ร้านอาหาร สถานบันเทิง ศูนย์การค้า สอดคล้องกับการกำหนดกรอบแนวคิดและกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว (2553 : 2-5) ซึ่งพิจารณาจาก องค์ประกอบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว 5 ปัจจัย ร่วมกับมุมมองด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน 5 ปัจจัย

ส่วนความเร่งด่วนของปัญหาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวม อยู่ในระดับเร่งด่วนมากที่สุด โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ ที่สำคัญได้แก่ห้องน้ำทางลาดเอียง ทางสัญจร สื่อเพื่อการเรียนรู้และฝึกอาชีพสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการเป็นปัญหาเร่งด่วนที่สุด รองลงมาคือการให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการส่งจดหมาย โทรศัพท์ภายในและภายนอกประเทศ และบริการอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ความพึงพอใจของ

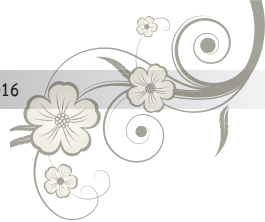
นักท่องเที่ยวเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกในทางบวกต่อการบริการ อันเป็นผลมาจากการประเมินเปรียบเทียบสิ่งที่ได้รับในการบริการ กับสิ่งที่คาดหวังว่าจะได้รับการบริการ ผู้รับผิดชอบ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวหรือศึกษาดูงาน

นอกจากนั้นแล้วความเร่งด่วนของปัญหาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวม อยู่ในระดับเร่งด่วนมาก โดยนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า ความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ความรู้เฉพาะที่เป็นต้นแบบของการทำเกษตรกรรมของชุมชน เช่น การผลิตพืชแบบไม่ใช้ดิน ฟาร์มโคนมสมัยใหม่ที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้และมีการถ่ายทอดความรู้ให้นักท่องเที่ยวเป็น ปัญหาเร่งด่วนที่สุด รองลงมาคือความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเพื่อจำหน่ายสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ไวน์ สบู่สมุนไพร ผลไม้แปรรูป สินค้าหัตถกรรมที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นชุมชนควรมีการพัฒนาด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนเอง ดังที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543 : 10) ได้กล่าวถึงลักษณะและรูปแบบของกิจกรรมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเกษตรแต่ละแห่งจะมีกิจกรรมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวหลายๆ กิจกรรมแล้วแต่สภาพของจุดท่องเที่ยวเกษตรแต่ละแห่ง

6.2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตามทัศนคติของนักท่องเที่ยวโดยรวมมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับสูงในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการผลิต ได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ การผลิตแบบปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย ทั้งนี้ชุมชนได้ใช้ต้นทุนทางด้านกายภาพของชุมชนเป็นจุดขายซึ่งเป็นการอนุรักษ์และรักษาระบบนิเวศของชุมชน ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชนและพึ่งพากันเอง ร่วมได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชน นำมาบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนตามหลักเศรษฐศาสตร์และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังที่ประเวศ วะสี (2546 : 4-7) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า คือ เศรษฐกิจที่มีรูปแบบเป็นทางสายกลางหรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปทา เพราะเชื่อมโยงทุกเรื่องเข้ามาด้วยกันทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

รองลงมาคือนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการส่งเสริมการขาย การเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร ได้แก่การแปรรูปผลผลิตการเกษตรไปเป็นผลิตภัณฑ์เกษตรการ พัฒนาฉลากและบรรจุภัณฑ์ การยกระดับมาตรฐานสินค้าไปสู่สากล ทั้งนี้ชุมชนได้มีการส่งเสริมให้แต่ละครัวเรือนได้นำผลิตภัณฑ์ที่ตนเองผลิตขึ้นนำมาจำหน่ายที่ตลาดกลางของชุมชน โดยสินค้านั้นจะต้องมีความปลอดภัยต่อผู้ผลิต ระบบนิเวศของชุมชน และปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว โดยจะต้องปฏิบัติตามกติกาและข้อปฏิบัติ



ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์ของชุมชนก็มีหลากหลายที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในชุมชนเอง และทุกคนพร้อมสามารถมีส่วนร่วมได้ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนแล้วทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ สอดคล้องกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543 : 10) ได้กล่าวถึงลักษณะและรูปแบบของกิจกรรมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเกษตรแต่ละแห่งจะมีกิจกรรมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวหลาย ๆ กิจกรรมแล้วแต่สภาพของจุดท่องเที่ยวเกษตรแต่ละแห่ง เช่น การจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรสินค้าอาหารเกษตรแปรรูปที่หลากหลายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สินค้าหัตถกรรมพื้นเมืองของเกษตรกรของใช้และของที่ระลึกต่างๆ ผักสดผลไม้สด ดอกไม้สดต้นพันธุ์พืชเมล็ดพันธุ์พืชที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวซื้อไปปลูกเอง เป็นต้น

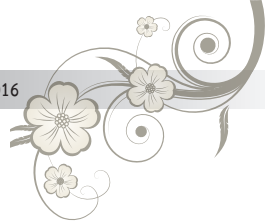
นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับสูงในด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว มีบุคลากรพร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวตลอดเวลา ทั้งนี้ชุมชนบ้านโคกเมืองมีการเตรียมบุคลากรไว้ต้อนรับนักท่องเที่ยวทั้งที่มาเป็นหมู่คณะหรือมาเป็นการส่วนตัว โดยมีการจัดบุคลากรไว้ตามฐานต่างๆ เพื่อบรรยายและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เข้ามาศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยศวีร์ ยุทธะนันท์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเที่ยวเกษตรเสียบบลอสมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากในการบริการที่เกี่ยวข้อง คือ บุคลากรของศูนย์บริการการเที่ยวเกษตรเรือและค่าใช้จ่ายในการเที่ยวเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548:309-311) ได้กล่าวถึงแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่าควรมีการเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยวและการให้บริการนักท่องเที่ยวแก่เกษตรกรผู้ที่เข้าร่วมดำเนินธุรกิจและบริการภายในศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

รองลงมาคือนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว มีการกำหนดช่วงฤดูกาลหรือระยะเวลาเปิด-ปิดของแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวได้ตลอดปี แหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกเมืองนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามาสัมผัสได้ตลอดทุกฤดูกาล แต่กิจกรรมอาจเปลี่ยนไปตามฤดูกาล ทั้งนี้เพราะชุมชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เป็นต้นทุนในการผลิต โดยคำนึงถึงความยั่งยืนและมองมิติทางสังคมเป็นสำคัญ แต่การเข้าถึงชุมชนเป็นไปด้วยความสะดวก มีเส้นทางการเข้าถึงได้หลายเส้นทางและสามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นได้สะดวก ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและเกิดความพึงพอใจ

ส่วนความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับสูงในด้านความหลากหลายของกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้การพักผ่อนและให้

ความบันเทิงที่หลากหลาย รองลงมาคือด้านร้านอาหารของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึกสำหรับให้บริการนักท่องเที่ยวจับจ่ายซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์ใช้ในแหล่งท่องเที่ยวหรือนำกลับบ้าน ทั้งนี้ชุมชนได้จัดกิจกรรมไว้หลายกิจกรรมตามต้นทุนเดิมของชุมชนที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มาเรียนรู้ และสามารถร่วมทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543 : 10) ได้กล่าวถึงลักษณะและรูปแบบของกิจกรรมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเกษตรแต่ละแห่งจะมีกิจกรรมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวหลายๆ กิจกรรมแล้วแต่สภาพของจุดท่องเที่ยวเกษตรแต่ละแห่ง และให้นักท่องเที่ยวนำความรู้ที่ได้รับเหล่านั้นกลับไปประยุกต์ใช้ให้เป็นไปตามบริบทของแต่ละชุมชนโดยควรคำนึงถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามที่ อำพล เสนาณรงค์ (2546 : 6) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพยายามพึ่งตนเอง ช่วยตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ให้พอมีพอกิน

และนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับสูงในด้านการเรียนรู้วิถีชีวิตหรือร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกรได้แก่การร่วมกิจกรรมและพักค้างคืนกับเกษตรกรการสัมผัสชีวิตของชาวนาไทย รองลงมาคือด้านความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรท่องเที่ยวหรือกิจกรรมที่ชุมชนบ้านโคกเมืองมีหรือจัดให้มีขึ้นในชุมชนโดยอาศัยต้นทุนเดิมของชุมชนและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำมาพัฒนาให้เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน สอดคล้องกับผลการศึกษาของวัฒนา มโนรัตน์ (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรณีศึกษาชุมชนบ้านฝัมดอำเภอบางบาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดำเนินการโดย คณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝัมด มีกิจกรรมที่จัดให้นักท่องเที่ยว ได้แก่ ชมสวนผลไม้ การเกษตรผสมผสาน แปลงปลูกพืชสมุนไพร การแปรรูปผลผลิต การเที่ยววัด กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและสังคมโดยมีการ ประสานงานกับ เทศบาลตำบลบางบาล สำนักงานเกษตรอำเภอและเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แต่ในขณะเดียวกันชุมชนเองก็ไม่ควรนำมิติทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวมาพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว จนลืมหากฐานหรือต้นทุนทางสังคมของชุมชนเอง มิเช่นนั้นแล้วก็จะเกิดปัญหาตามมาในระยะยาว ดังที่ Sharpley, R. (2002 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องผลอันเกิดจากการพัฒนาทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชนบทที่ไม่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ระบุว่าการพัฒนาที่ใช้งบประมาณจำนวนมากนั้น ไม่ได้หมายความว่า จะนำมาซึ่งผลตอบแทนที่สูงตามไปด้วยในทางกลับกันจากการศึกษาพื้นที่ศึกษาในเขตไซปรัสนั้นพบว่า งบประมาณด้านการท่องเที่ยวสูงจริงแต่ผลตอบแทนที่ได้รับต่ำ ความต้องการทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่ำเนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยว บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเข้าไม่ถึงความต้องการของนักท่องเที่ยว



และประกอบกับคนในพื้นที่ไม่มีความรู้และความชำนาญในการประกอบกิจการด้านการท่องเที่ยวที่เพียงพอ หลักเกณฑ์ในการวัดประสิทธิภาพนั้น เป็นเรื่องที่ไม่มีความถูกต้องตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ศึกษาแต่ละรายจะใช้แนวคิดใดต่อการศึกษาองค์กรแต่ละประเภท อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาประสิทธิภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาร้านโคกเมือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ศึกษาจึงใช้แนวทางการวัดประสิทธิภาพโดยยึดตามแนวคิดในเรื่องของความสามารถในการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการหรือนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของแสวง รัตนมงคลมาศ (2539:34) ได้เสนอแนวทางการวัดประสิทธิภาพการจัดบริการด้านสาธารณูปโภคโดยพิจารณาจากทัศนคติ โดยยึดตามแนวคิดในเรื่องของความสามารถในการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ

สรุปจากแนวคิดที่ได้กล่าวมา พบว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวรวมด้านศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในระดับมาก และด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในระดับมากที่สุด จึงชี้ให้เห็นได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านโคกเมือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานหรือการปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างประหยัด ไม่ว่าจะเป็นเงินแรงงาน เวลา วัสดุอุปกรณ์ แต่ได้ประโยชน์สูงสุดคุ้มค่ากว่าทรัพยากรที่เสียไป หรือได้ผลงานตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ภายใต้บริบทเฉพาะของชุมชน แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หากมีปัจจัยมากระทบ เนื่องจากเรื่องของการท่องเที่ยวเป็นเรื่องอ่อนไหวต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งที่สามารถควบคุมได้และควบคุมไม่ได้ หากชุมชนต้องการให้การท่องเที่ยวอยู่คู่ไปกับชุมชนในระยะยาวจะต้องมีการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างรัดกุม มองให้ครบทุกมิติทั้งทางสังคม (ชุมชนเป็นประการแรก ต่อมาเป็นมิติทางด้านสิ่งแวดล้อม และสุดท้ายคือมิติทางเศรษฐกิจ ให้ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะคนในชุมชนมีส่วนร่วมในทุกๆ กระบวนการ ประเด็นสำคัญคือต้องยึดหลักการเศรษฐกิจพอเพียง จึงจะทำให้เกิดความยั่งยืนสืบไป

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ชุมชนควรมีแผนงานในการจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ถูกสุขอนามัยตามหลักวิชาการ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ
2. ชุมชนควรมีการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว โดยการเตรียมความพร้อม

ด้านรักษาความปลอดภัยและการรักษาพยาบาล เมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ชุมชนควรมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว เตรียมให้พร้อมสำหรับการบริการ เพื่อสร้างความพึงพอใจและประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

4. ชุมชนควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการที่สำคัญได้แก่ ห้องน้ำ ทางสัญจร สื่อการเรียนรู้ และควรพัฒนาระบบการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะระบบอินเทอร์เน็ต

5. ชุมชนควรสร้างความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ความรู้เฉพาะที่เป็นต้นแบบของการทำเกษตรกรรม เพื่อสร้างความเป็นอัตลักษณ์และความโดดเด่นของชุมชน เพื่อสร้างความแตกต่างและใช้เป็นจุดขายสำหรับนักท่องเที่ยว

6. ชุมชนควรมีการสร้างจุดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเพื่อจำหน่ายสำหรับนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนบ้านโคกเมือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

2. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าท่องเที่ยวในชุมชนบ้านโคกเมือง โดยการศึกษาควรเก็บข้อมูลในรอบปีให้ครบวงจร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบทุกประเด็น



เอกสารอ้างอิง

- กมลวันย์ โมราศิลป์และ วิสุทธิณี ธาณิรัตน์. (2551). ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วมของตำบลเขาวง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. รายงานการวิจัย.
แหล่งที่มา: <http://opac.trang.psu.ac.th/BibDetail.aspx?bibno=15630> [10 มีนาคม 2554].
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560.
แหล่งที่มา: <http://www.mots.go.th> [10 กุมภาพันธ์ 2558].
- คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2547). ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ.
กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการฯ.
- จอมขวัญ เรืองเงิน. (2549). ความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ โครงการสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นางเยาว์ ใจห่อ. (2544). ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง เรื่อง ศักยภาพของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism). การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- ประเวศ วะสี. (2546). ความจริงของความจน. กรุงเทพฯ : คณะทำงานวาระทางสังคม
สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยศวีร์ ยุคตะนันท์. (2547). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาศาสตรสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วัฒนา มโนรัตน์. (2552). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรณีศึกษาชุมชนบ้านฝั่มด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2543). รายงานขั้นสุดท้ายการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร Agro Tourism. กรุงเทพมหานคร. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สมมาตร ผลเกิด และคณะ. (2547). การวิจัยและพัฒนาเครือข่ายและส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- สร้อยดี อาสาสรรพกิจ. (2540). “การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม”. อ้างโดยวรพล วัฒนเหลืออรุณ. 2544.
การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระบบเหมืองฝายของภูมิปัญญาชาวบ้าน: กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยอีคาง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม
การท่องเที่ยว. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- แสวง รัตนมงคลมาศ. (2539). เทคนิควิธีการใช้แนวความคิดทางทฤษฎีในการเลือกกำหนดปัญหาและสมมติฐานการวิจัย. เอกสารถ่ายสำเนาประกอบการศึกษาระเบียบวิธีวิจัย คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว. (2553). คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tourism.go.th> [27 เมษายน 2553].
- อำพล เสนาณรงค์. (2546). ทิศทางการพัฒนาชนบทตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- J. R. Brent Ritchie, & Michel Zins. (1978). An Empirical Evaluation of the Role of Culture and its Components as Determinants of the Attractiveness of a Tourism Region.
- Sharpley, R. (2002). “Rural Tourism and the Challenge of Tourism Diversification: The Case of Cyprus”
Tourism Management 23 (3) : 233-244.